

Konserniohjeet

1. KONSERNIOHJEIDEN TARKOITUS JA SOVELTAMISALA

Konserniajattelu perustuu yhteisten taloudellisten ja toiminnallisten intressien tunnistamiseen ja hyödyntämiseen. Konserni kokonaisuutena pyrkii samoihin päämääriin ja tavoitteisiin.

Tervolan kunta ja kunnan omistuksessa ja/tai määräysvallassa olevat tytäryhteisöt (yhtiöt, yhdistykset ja säätiöt), osakkuusyhteisöt sekä kuntayhtymät muodostavat Tervola-konsernin.

Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet konsernin tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja soveltuvin osin myös kuntayhtymien johtamiselle, ohjaukselle, seurannalle ja toimintaperiaatteille.

1.1. Tervola-konsernin toiminta-ajatus

Tervola-konsernin tarkoituksena on hyvinvoinnin lisääminen tervolalaisen kulttuuriperinteen pohjalta maaseutuelämän myönteisiä mahdollisuuksia vahvistamalla.

1.2. Tervola-konsernin toimintastrategia

- luoda kunnalle iloisen ja virkeän kulttuuripitäjän imago
- luoda hyvät edellytykset kannattavalle yritystoiminnalle
- tukea yritystoiminnassa luovaa, pienimuotoista käsityötaitoon perustuvaa erilaista pitkälle erikoistunutta tuotantoa
- tehdä Tervolasta uuden maaseutupolitiikan suunnannäyttävä
- pyrkiä pysäyttämään ohikulkevaa matkailijavirtaa
- luoda virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö

1.3. Tervola-konsernin arvot

Oikeudenmukaisuus ja yhteisöllisyys

Avoimuus ja vuorovaikutteisuus

Turvallisuus

Luovuus

1.4. Tervola-konserni

Tervola-konserni koostuu seuraavista osista:

1. emoyhteisönä kunta liikelaitoksineen,
2. tytäryhteisöt eli kunnan kokonaan omistamat yhtiöt sekä ne muut yhteisöt ja säätiöt, joissa kunnalla on määräysvalta,
3. osakkuusyhteisöt eli ne yhteisöt, yhdistykset ja säätiöt, joissa kunnalla on 20-50 %:n omistusosuus ja enintään puolet osakkeiden tai osuuksien tuottamasta

- äänimäärästä, tai joissa kunnalla on rahoitusosuutensa kautta huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa ja
4. kuntayhtymät, joissa kunta on mukana.

Konserniyhteisöt on lueteltu liitteessä 1.

2. KONSERNIN JOHTAMINEN, OHJAUS JA VALVONTA

2.1. Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuusto on Tervola-konsernin toiminnan ylin ohjaaja, joka hyväksyy toiminnan yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet.

2.1.1. Omistajapolitiikka

Omistajapolitiikan tarkoituksena ja tavoitteena on

- laadukkaiden ja edullisten palvelujen tuottaminen kunnalle ja kuntalaisille
- elinkeinotoiminnan tukeminen
- kunnan omaisuuden hoito siten, että se palvelee Tervola-konsernin toiminta-ajatusta
- riittävän tuoton saaminen kunnan pääomasijoitukselle.

2.1.2. Omistuksen syntyminen ja lisäpääomasijoitukset

Konserniyhteisön perustamisvaiheessa tai liityttäessä yhteisöön, josta pääomasijoituksen kautta tulee konserniyhteisö, kunnanvaltuusto

- päättää pääomasijoituksesta
- hyväksyy yhteisön toiminta-ajatuksen, jonka tulee liittyä Tervolan kunnalle kuuluvien tehtävien suorittamiseen ja
- päättää kunnan tavoitteista omistajapolitiikan mukaisesti
- hyväksyy tarvittavan lisäpääomasijoituksen ja
- myöntää lainan tai tarvittavan takauksen pitkäaikaiseen vieraan pääoman hankintaan.

Jos konserniyhteisön toiminta lakkaa palvelemasta kunnanvaltuuston hyväksymiä tavoitteita, kunnanvaltuuston on päätettävä toiminnan alasajosta tai omistuksesta luopumisesta.

2.1.3. Ohjaus ja valvonta

Kunnanvaltuusto hyväksyy koko konsernin tavoitteet kerran valtuustokaudella. Jos jonkun konserniyhteisön toiminnassa tai toimialalla tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka vaikuttavat merkittävästi asetettujen tavoitteiden sisältöön tai niiden toimivuuteen, tavoitteet esitetään tarkistettavaksi välittömästi.

Kunnanvaltuusto ohjaa ja valvoo kunkin konserniyhteisön toimintaa sen vuotuisen toimintasuunnitelman, talousarvion, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kautta.

2.2. Kunnanhallitus

Kunnanhallitus johtaa, seuraa ja valvoo Tervola-konsernin taloutta ja toimintaa. Kunnanhallitus valvoo myös siitä, että konserniyhteisöjen valvonta on järjestetty.

Kunnanhallitus antaa ohjeet

1. kunnan edustajille kannan ottamiseksi konserniyhteisöjen yhtiö- tai vuosikokouksissa sekä kuntayhtymien yhtymäkokouksissa tai -valtuustoissa käsiteltävänä oleviin asioihin
2. konserniyhteisön hallituksessa toimiville kunnan edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista.
3. konserniyhteisöille niiden osallistumisesta Tervola-konsernin keskitettyyn sijoitus- ja rahoitustoimintaan
4. Tervola-konsernissa sovellettavan riskienhallintapolitiikan noudattamisesta

Lisäksi kunnanhallitus

5. antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kunnanvaltuustolle konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.
6. nimeää kunnan edustajat konserniyhteisöjen hallintoelimiin ja tilintarkastajiksi. Tilintarkastajista yhden tulee olla, ellei erityisestä syystä muuta johdu, saman tilintarkastusyhtiön nimeämä, minkä valtuusto on valinnut kunnan tilintarkastajaksi toimikaudekseen. Konserniyhteisön hallituksella tulee olla yhteisön toiminnan luonteen ja laajuuden edellyttämä asiantuntemus. Konserniyhteisön hallituksen jäseniä valittaessa on varmistauduttava, että muiden omistajien ja jos toimiala sitä edellyttää, myös keskeisten yhteistyökumppanien intressit ja asiantuntemus otetaan huomioon. Valittaessa jäseniä konserniyhteisön tai liikelaitoksen hallitukseen tulee ainakin osalla jäsenistä olla liiketaloudellista ja/tai yhtiön/liikelaitoksen toimialan tuntemusta.

2.3. Lautakunnat ja hallintokunnat

Lautakunnat ja hallintokunnat tilaajina seuraavat toimialaansa kuuluvan konserniyhteisön toimintaa ja raportoivat siitä.

Tarkastuslautakunnalla on kunnan omistajavallan nojalla oikeus saada tarvitsemansa selvitykset konserniyhteisöjen toiminnasta ja tilinpäätöksistä.

2.4. Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja vastaa Tervola-konsernin operatiivisesta johtamisesta ja omistajapolitiikan toteutumisen seurannasta.

Kunnanjohtajalla on oikeus sisäisen tarkastustoiminnan järjestämiseen kunnan määräysvallassa olevissa tytäryhteisöissä. Yhteisöt ovat velvollisia antamaan selvitystoimituksen edellyttämät tiedot.

2.5. Yhteisöasiamies

Kunnanjohtajalla tai hänen määräämällään muulla viranhaltijalla (yhteisöasiamies) on oikeus osallistua kunnan määräysvallassa olevan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksiin. Yhteisöasiamiehen tehtävänä on valvoa yhteisön päätöksentekoa ja toimintaa ja valmistella yhteisöä koskevat asiat

kunnanhallitukselle ja –valtuustolle.

Kunnanjohtaja ja yhteisöasiamies raportoivat kunnanhallitukselle konserniyhteisöjen toiminnasta ja tuloksesta vähintään kerran vuodessa ennen varsinaista yhtiökokousta ja aina kun yhteisön toimintaan liittyy merkittäviä muutoksia. Po. henkilöt saattavat myös yhteisöjen hallituksen tai vastaavan toimielimen tietoon emoyhteisön toimintaan liittyviä asioita.

3. TERVOLA-KONSERNIYHTeisÖJEN VELVOLLISUUDET

3.1. Tavoitteiden harmonisointi

Konserniyhteisöjen tulee toiminnassaan edistää kunnan strategian toteutumista. Konserniyhteisöjen toiminta-ajatusten tulee olla linjassa koko konsernin toiminta-ajatuksen kanssa. Konsernijohto käy vuosittain tavoite- ja tulosarviokeskustelut konserniyhteisön johdon kanssa. Talousarvion käsittelyn yhteydessä määritellään yhteisön tavoitteet sekä toimintaa ja taloutta kuvaavat mittarit.

3.2. Riskien hallinta

Konserniyhteisöjen johdon (toimitusjohtajan tai vastaavan) on etukäteen neuvoteltava ennen yhteisönsä päättävien elinten päätöksentekoa kunnanjohtajan kanssa periaatteellisista ja merkittävistä asioista, jotka koskevat esim.

1. toimialamuutoksia ja/tai taloudellisesti ja/tai periaatteellisesti laajakantoisia toiminnan muutoksia
2. yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttamista
3. omaisuuden luovuttamista ja investointikohteiden toteuttamista
4. pääomarakenteen muuttamista
5. omaisuuden luovutuksia ja investointeja
6. taloudellisen kantokyvyn kannalta merkittävää lainanottoa tai lainanantoa
7. omaisuuden kiinnittämistä ja pantin, takauksen, vakuuden tai muun vastaavan sitoumuksen antamista oman velkansa tai jonkin kolmannen osapuolen velan tai sitoumuksen vakuudeksi
8. osakkeiden ja osuuksien hankintaa sijoitusmielessä, mikäli osakkeiden tai osuuksien hankkimista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhteisön tehtäväksi
9. yhteisön vakuutuspolitiikkaa
10. henkilöstöpoliittisia linjaratkaisuja
11. raha- ja pääomamarkkinoilla olevien johdannaisinstrumenttien käyttöä
12. muuta yhteisön toimintaedellytyksiin ja palvelukykyyn olennaisesti vaikuttavaa toimintaa.

Kunnanjohtajan harkinnan mukaan konserniyhteisöjen tulee etukäteen hankkia kunnanhallituksen kannanotto periaatteellisiin ja konsernin kannalta merkittäviin asioihin.

3.4. Rahoitus ja maksuvalmius

Konserniyhteisöt ovat velvollisia järjestämään rahoitus- ja sijoitustoimintansa sekä maksuliikenteensä turvallisesti ja mahdollisimman hyvän sijoitustuoton takaavalla tavalla. Silloin, kun kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen rahoitus- ja/tai

sijoitustoiminnan ja/tai maksuliikenteen keskittämisestä voidaan saada Tervola-konsernin kannalta merkittävää taloudellista hyötyä, se järjestetään kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konserniyhteisön tulee ilmoittaa välittömästi kunnanjohtajalle ja kunnansihteerille tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta.

3.5. Henkilöstö

Tervolan kunnan kokonaan omistamissa yhteisöissä henkilöstöpolitiikan tulee peruslinjoiltaan olla kunnan henkilöstöpolitiikan ja kunnanhallituksen päätösten mukaisia. Näissä on noudatettava kunnanhallituksen antamia ohjeita sisäisten henkilöstösiirtojen ja sisäisen hakumenettelyn osalta.

Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa etuisuuksissa noudatetaan kunnan kanssa yhteneväisiä periaatteita.

Konsernin keskitetty koulutus on tarvittaessa myös tytäryhtiöiden käytettävissä.

3.6. Hankinnat

Konserniyhteisöt keskittävät soveltuvin osin hankintatoimensa Tervolan kunnan yhteishankintoihin saadakseen taloudellista etua edullisempien hankintojen ja hankintaehtojen muodossa ja vähentääkseen päällekkäistä työtä ja lisätäkseen asiantuntemusta.

4. MUUT OHJEET

4.1. Yhteiset palvelut

Palveluja tuottaessa on vältettävä päällekkäistä toimintaa. Konserniyhteisöjen tulee noudattaa palvelujen järjestämisessä samankaltaisia toimintatapoja.

4.2. Asiakirjojen säilyttäminen

Konserniyhteisöjen on tehtävä päätös siitä, mihin pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto turvaavasti sijoitetaan sen jälkeen, kun yhteisö ei niitä enää toiminnassaan tarvitse.

Mikäli asiakirjat päätetään sijoittaa Tervolan kunnanarkistoon, on yhteisön noudatettava arkistotoimensa hoidossa soveltuvin osin kunnanarkiston ohjeita.

4.3. Asiakaspalvelu

Tuottaessaan palveluja tai muita hyödykkeitä toiselle konserniyhteisölle tuottajayhteisö seuraa asiakaspalautetta ja ottaa sen huomioon toiminnassaan.

4.4. Tiedonantovelvollisuus

Tervola-konserniin kuuluvan yhteisön tulee toimittaa Tervolan kunnalle

- toimintasuunnitelmat,

- talousarviot,
- kokousten esityslistat ja pöytäkirjat,
- yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit,
- tilinpäätökset, tilintarkastuskertomukset ja välitilinpäätökset.

Tytäryhtiöiden ja muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikausi on sama kuin emoyhtiön eli kalenterivuosi.

Tilinpäätös tulee laatia siten, että sen perusteella voidaan vaivattomasti laatia koko kuntakonsernia koskeva konsernitilinpäätös oikean kuvan saamiseksi koko konsernin taloudellisesta tilanteesta.

Kuntakonsernin tilinpäätöksen tulee olla valmis 31.3., minkä takia tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnanhallitukselle tilinpäätös liitetietoineen ja toimintakertomus 28.2. mennessä sekä tilintarkastuskertomus viimeistään 31.3. mennessä.

Konserniyhteisön on annettava konsernitilinpäätöstä ja mahdollista välitilinpäätöstä varten kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan säännösten ja ohjeiden mukaiset tiedot Tervolan kunnan hallintopalvelujen ja kehittämistoimen palveluyksikön pyytämässä muodossa.

Konserniyhteisöt raportoivat toiminnastaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Raportti annetaan kirjallisena ja raportointikaudet ovat 1.1. – 30.6 ja 1.1. – 31.12. Lisäksi kunnanhallitus kutsuu tarvittaessa yhteisön johdon raportoimaan kokoukseensa.

Konserniyhteisön toiminnasta on annettava kuntalaisille sellaiset riittävät tiedot, jotka yhteisön tai säätiön asema ja toimintojen turvaaminen huomioon ottaen voidaan antaa.

4.4. Konserniohjeiden noudattaminen

Konserniohjeet tulee käsitellä yhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa tai niitä vastaavissa yleisissä kokouksissa ja hallinnosta ja toiminnasta vastaavissa hallintoelimissä ja hyväksyä konserniohjeet yhteisöä sitovaksi. Osakkuusyhteisöissä ja kuntayhtymissä ohjeita noudatetaan soveltuvin osin.

Liite 1

Tervola-konserni

Yleistä

Tervolan kunta ja kunnan omistuksessa ja/tai määräysvallassa olevat tytäryhteisöt sekä osakkuusyhteisöt muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, jota kutsutaan kuntakonserniksi. Tervola-konserniin kuuluu 3 tytäryhteisöä, 11 osakkuusyhteisöä ja 4 kuntayhtymää ja 1 yhdistys. Konsernitaseen loppusumma vuonna 2002 oli 26.137.445,01 euroa. Vuoden 2004 alusta kuntakonserniin kuuluu lisäksi 1.1.2004 toimintansa aloittava Tervolan Energia Oy.

Konserniyhteisöt ovat

Tytäryhteisöt

Tervolan Vuokratalot Oy, Tervolan kunta omistaa yhtiön kokonaan.

Kiinteistö Oy Heikkeli, Tervolan kunta omistaa yhtiöstä 52,67 %.

Riverbank Oy, Tervolan kunta omistaa yhtiöstä 83,47 %.

Kuntayhtymät

Lapin liitto 1,79 %

Kolpeneen Palvelukeskuksen ky 3,08396 %

Länsi-Pohjan Sairaanhoidopiirin ky 6,7741 %

Länsi-Lapin Koulutuskuntayhtymä 7,31 %

Osakkuusyhteisöt 20-50 %

Kiinteistö Oy Paakonkari 25,10 %

As Oy Tervolanrivi 42,00 %

As Oy Tervolanahontie 21,946 %

Yhdistykset, säätiöt

Tervolan VPK

Muut osakkuusyhtiöt

Lapin Matkailu Oy

Länsi-Lapin hevosurheilukeskus Oy

Länsi-Pohjan ajoharjoitteluratasäätiö

Kuntien asuntoluotto Oy

Meri-Lapin Startti Oy

Meri-Lapin Vesi Oy

Perämeren jätehuolto Oy

Lapin sähkövoima Oy